

Բայցը կ'հալեն ու գործ կ'դնեն :

Իսկ թէ որ հիներուն հարցնենք. նո-  
բա Լստյնը կ'վայեն. Խորենացին կ'գրեն  
Մարատեան դաշտի համար Մամաւիր  
քաղաքին վրայօք. յարկարել ձմերայ-  
նոյն 'ի դառնահոս փլմանէ հիւսիսոյ՝ պա-  
ղեցեալ ձուլեալ վտակն, ոչ ուստեք ար-  
բուցումն թագաւորականին գտանէր տե-  
ղոյ, խոր, բ. գիւք գլ. լծ:

Լ՛իշէ բոլոր Հայաստան մէկ տեղ առ  
նեւոլ . կ'առէ ընդարձակասուն բնակիչք  
ճիւնեղէն լեւանդ :

Ի՞նչ զայս նոյն իսկ աղգիս՝ Նահապետ  
տութիւնը սկսե լուսն՝ Ներքովէ կ' յոխոր  
տար մեր Հայկայ զլաւ, իւրեանցուց ա  
տաճին պէս. ինչպէսցէր, ասէ, ի մեջ  
քրտութեան սառնամանեաց՝

Ղրարատեան նահանգի այս ցրտուէ  
փորձն առին Վերջան գաւառի ժողովուր  
դը ելբ որ այն տեղից Ղրարատեան և  
Սիւնեաց երկիրը գաղթեցին 1 շանկթամիր  
բռնաւորի որդւոյն հրամանաւ որ ժամ  
նակ ՚էին աւուրք դառնաշունչ և դժն  
դակ օդոյն ձմերայնոյ և յետ եկու ա  
ւուրց յանկարծակի ձիւն սաստիկ եկն ՚ի  
վերայ նոցա և ՚ի դիշերին յայնմիկ պաղե  
ցաւ ամենայն երկիրն և բազում քրիստո  
նեայք պաղեալ մեռանէին, (10) 1797  
պատմիչ :

Հարունակէ, ի

Р. В. 2. В. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1.

[illegible]

Սրբազն ստուրբ Բաճանյապետ

Աստուած սհայր մարգարէն դասւի ընդունարան  
ընդհայն Աստուծոյ ՚ի տուչութենէ Հոգւոյն իմաս-  
տից օայնէ առ ժողովուրդն հոգեւոր օրհնութեամբ  
՚ի փող հարէք ՚ի գլուխս ամսոց յաւուր նշանաւոր  
նի տարեկանաց մերաց:

Սինչ արդեօք այսու հոգեգուշա՛ն մարգարէ  
հնէք ՚ի լսելիս ժողովոյդեան լստուծոյ եթէ ոչ ցան  
կա՛ր ՚ի նոսա աղիւն զհոգեւոր ուրախութիւն ըր-  
րառով միտոյ երդել և տոնել զտալական աւուրց  
նշանաւորութիւն. յիշեցուցանէր ասպաքէն Մորգարէն  
սուրբ և զքանչեւի եր խոխն լստուծոյ զմատակա  
րարեալն Վարշէլեան աղիւն ըստ աշխրպելի խոստման  
իւրում ՚որ առ սուրբ և արդ սր Նա՛սպետան այն զ-  
գիւղաքանն իս նորա ասեմ՝ զմեծամեծսն ՚ի փրկու-  
թիւն ժողովոյդեան.

Եւ ոչ արդեօք նովին անբաւելի մօրդարեալ-  
 թեամբն իւրով փառաւորեալ լստուած որպէս ը-  
 համբէն աղինս յոյն պէս և զաշխ Լսոյց ունի ընդ  
 պահպանութեամբ ամենազօր ըջն իւրոյ Գարուց Ի  
 դոս Երաւագելով զկեանս գոյութեան նորին և զա-  
 րարեալեան պէհ փառ իշխանութիւնն Եոր նախա-  
 սահմանութեամբ իւրով ընտրեալ է զօծեալ մեր  
 Լսոյարպետ Գլուխ ընդհանուր Եզգիս Եւ ահա այսօր  
 զմեծ զոյն երախտան լստուծոյ ամենմբ և մեծ պու-  
 ցանեմբ որդիքս Օծելոյ Երբ և ի ամն տարեշանի աւ-  
 ուր ըստ այնմ ասիով հարեք ի գլուխս ամաց Եւ  
 ուր նշանաւորի տալեկանաց մերոց:

Այս զմայլեցուցիչ ուղևորութիւն որ արդ ծաւա  
լի իրէման սրտազումն արամքմեկոյ որդւոց Սկմի  
յոյս Տանդէն հոգեւոր ցնծութեան և իերկրաթիւ  
խորհուրդ յոր կամակարմտուցանեն զունկն մտց  
բարամբնութիւն փառաբանութեամբ առ Հայկն երկնա  
ւոր շորհածին զաւակունք Հօրդ հասարակաց փառ  
աւուրելով զփառաւորոն զճեղ Հոգեւոր վեհու  
թեամբ յանսրտա փեսայութիւն Եկեղեցւոյ իւրոյ  
սրբոյ՝ պատկեր և փոխանորդ իւր կացուցանելով  
Նա ապակ պանծոյ փառաւորութեամբ պատր



Հանգես հոգեբարար ուրախութեան կեդրոնն ընդ-  
հանրութեան Ազգիս մերոյ լուսանկար պատուիրակ  
տալիս էջմիածին, անսխառնիր հարսնութեամբ կապան  
Լուսաւորչեան ի փառացի սլաւաշատուրս զեւսյ  
իւր, զոր ամենաբարձրեւն Աստուած անհասանելի իւ-  
րով տարեկանութեամբն ըստ իրացողեակ է յամբողջ  
ըրեւնեան առաքելակն իւր սհաստատ իշխանութեան  
առ ի շէրեղակն ընծայեցուցանել աստուածաճրա-  
ւէր Հովութեամբ, յեկեղաւոր բարիսն զգլխս Ա-  
բամեայի վսամ յն մարտիկայն Հ. եղապահանգոյն շե-  
րովի հոգեւոյն, անխափան անձնընտելութեամբն ընդ  
զերափայլ վեմսպ յն բարձրութեան համ զգլխին  
բարբորութեան իշխանութեան՝ յանշարժութեան իւր  
ի գրանց դժխոց առ որ և փեսայն քրիստոս անսուտ  
լուսամբն իւրով սրտոցուցանէ զկեղեցի իւր թէ  
ուեա ընդ ձեզ եմ զսմենոյն աւուրս՝ մինչև ի կատա-  
րած աշխատիս :

Այսօրէ ահա յիշատակ աւուրն՝ յորում պա-  
կեցաւ պանծալի գլուխ առաքելաշաւիղ Աբհափա-  
ռութեան շերոյ ծոռութեամբ եսմն օրինեան շնորհաց  
Հոգեւոյն սրբոյ սրբալոյս միւռոնաւ եզեւլ ի գը-  
լուխդ զլուսածաղիկ մրցանակ Հովապետութեան բա-  
նաւոր խաչնց՝ առ ի հովութեւն զժողովուրդ Աստու-  
ծոյ զնեալ արեամբն քրիստոսի և ի տածել զնո-  
սա ի շուշանատունի բոր ստանս ի վշտի դաւա-  
րով առ ջուրս հանգստեանս յաւետարանական վար-  
դապետութեան լցուց մեղով զլապտեր հոգեկեցոյց  
լուսաւորութեան մասց նոցա յսրելն հաստատեալ  
Այա չոյան խնամց՝ անդնդատուել զմանձրամած  
ազրտութիւն առ ի ծաւալումն զծորանս հոգեւոր Աւս-  
մանց զնորատութիւն բարոյականութեան ի սիրտս  
մատուցտունի մանկանց եկեղեցւոյ յաստուածակիրս  
և յանմեղս :

Ուրեմն ո՞ղջ Հայր Աբհափառ զքաղցրահայեաց  
առ շեր յառել մ զմեմ յոյս կաճառ հոգեվառ-  
քոց որդւոց և յոյս մատուցտունի մանկոյս և զա-  
ւակունս ջեր և օրհնեալ զսաս ու պէս զՍտրկմա-  
ցւոյն զի լուսասաղաղ ոտուրք զողաւետե ոյք զօ-  
րացին և կողուրեցին ի կեանս Աստուածաճառոյս  
որք և տնեն և աննայն զանձնալի տար զալ ձալ  
րոյ օծութեան Հօրդ մերոյ ի խորանս մտայ լուսոյ  
նոր Սրենիս զբարմանս մա թառոց յոսկեկուռ բուր-  
վ ուրց սրտից իւրեանց վերազդելով առ ամենասուրբ  
Հոգին Աստուած զի բոտ Առաքելոյն յարդա եսյե  
զտարաւար մարմնոյ Հօրն իւրեանց ընդունարան եսմն

արիննի շնորհաց խորց և զարե կենացն երկարա-  
տեա արտացէ ի յամ յրամս յերջանութիւն ընդ  
անրութեան Ազգիս Հայոց և հոգեւոյն օրդւոց սրբոյ  
թառոյս ի լաց ընկենելով զքող մթութեան թանձ-  
րութեան հոգեւոր տեսութեան յԱստուածս յինս մեր  
ձենալ թեալարիսն մոստորանսն ողստութեամբ ի  
լոյս իմաստից շնորհաց և գիտութեան Աստուծոյ  
Հայաստան և համագումար Որդիք սրբոյ Հօրդ մե-  
րոյ մեծամեծք և փոքունք ՝ հարկանելով զնուագա-  
րան հոգւոյն լալեմարմութեան խոնարհեալ առաջի  
Առողջ Աստուածութեանն միարանակն օրհնեցողու-  
թեամբ փող հարկաննն աջօր է զոր արար էր ե-  
սայք ցնծացողք և ուրախ լըցողք ի սմայ :

Ասաց  
Աշակերտ ուսումնարանի  
Ս. Էջմիածնի Ս. Յ. Կոբեան :

ՀԱՅԵՆԱՅ ԱՍՏՈՒԱԾՊԱՀՏՈՒԹՅՈՒՆ  
ԹԵՒԵՆԸ :

Ընդայն տպագրեալ պատմութեանց  
մէջ մեր նախահարց կենաց և վիճակի վրա  
առնելիք շատ ծանօթութիւններէ զուրկ  
կ'մնանք զորոքինակ, կ'ընթեռնումք մեր  
օաջագրիչ Ս. խորենայւոյ՝ նախահօրն մե-  
րոյ Հայկայ վրա գրած պատմութիւնը,  
բացցանդ չենք գտնել թէ Հայկ աստուա-  
ծապաշտ էր թէ ոչ չենք գտնել թէ Հայկ  
նոյնպէս իւրի կենդանութեան ժամանակը  
գարձած էր հայաստան թէ ոչ սրանք թէ  
որ ծերունի պատմաբանը գրած լինէր,  
սրանք ասեմ մեծամեծ հաւաստութեանց  
և աւագուցութեանց աղբիւրներ են  
աղբիւս նախնի կոծնական պաշտամանց, և  
մեր լեզուն իւրեան լինելուն էլ տարա-  
կուսութիւն չէր թողուլ Հայոց պատ-  
մութիւնը ժողովողին՝ տարապարտ խնդ-